

86.

Colecția ION CHIȘ ȘTER

Hop, săracă tu mnireasă,
Io Ț-oi zice nora mé,
Tu mn'i-i zice cum îi vré;
Io Ț-oi zice noră mândră,
Tu mni-i zice babă hâdă;
Io Ț-oi zăce noră dragă,
Tu mni-i zice babă neagră.

*De la Xenia Pop, 62 ani,
Groșii Țibleșului, 2014*

87.

Ieși afară, soacră mare,
Că-ți aducem noră tare
Să te-ajute la ciubăr,
Să te Țuțure de păr.

*De la Xenia Pop, 62 ani,
Groșii Țibleșului, 2014*

Povestiri din Preluca Veche

Mi-aduc aminte că odată, mama fie iertată, mi-o spus o istorioară din vechime, cam de vre-o sută doisprezece ani, care s-o petrecut la noi în sat. Era măi, Dumitre, spunea ea, mai demult un om la noi Gheorghe a Floroaiei. Era tare găzduc, avea vreo șapte boi, douăzeci de vaci, cinzeci de porci și cam până la o sută de oi. Dar pe lângă toate astea mai avea și o fată de măritat, ș-odată la o petrecere badea Gheorghe, adică tatu fétii fiind în curaj, o strigat o strâgătură în auzul tuturor. Să Țăné tare, să Țânea mare, avea de toate:

Cine n-are patru boi,
N-are ce căta la noi;
Cine n-are boi ș-o vacă,
Nici pârliazul să nu-l treacă.

Și era on fecioraș tânăr, frumușăl, om sărac dar om cinstit și harnic. Acesta se cam îndrăgostise de fata lui badea Gheorghe, de Irinuca. Dar badea Gheorghe nu vedea cu ot'i buni acest lucru, bineînțeles nu pentru altceva, numai pentru că nu se cam potrivea cu ei, era Doamne Sfinte, mai sărac, cu averea nu să potrivea. Ș-atunci acel fecioraș, Petrea a Irinii, așé-l chema, răspundea și el c-o strigătură din fundu' șurii, nu să lăsa nici el și strâga așé:

Am o oaie ș-un berbece
Și pârliazul Ți l-oi trece.

Ș-așa o și fost. Nu păstă multă vreme, o urmat apoi nunta. Petrea-a Irinii o luat pă Irina lui badea Gheorghe și o fost o nuntă la care și mama mea, fie iertată, o băut cu veselie un pahar de Țuică ș-o fost o petrecere de neuitat. Ș-această istorioară mi-o spus-o mama.¹

¹ De la Dumitru Nechita, Preluca Veche, 1974;

*

**Colecția CORINA
ISABELLA CSISZÁR**

Eram odată, eram copil mic, eram ca de vo 16 - 17 ani, mă duc, mă duc încoace, mă duc încolo, tata mă ie la goneală, o din stânga, o din dreapta. Hei, da' ce să vezi, o ieu din loc, o ieu, o ieu până-n sat, mă duc, când ajung la marginea altui sat, erau doi oameni, săpau mălai de pus în pământ, n-avéu pluguri atunci p-acele vremi. Era așé primăvară. Hăăi, întreb:

- Nu știți cine are nevoie de slugă?

- Hai, de cum să nu, este unul la noi în sat, unul Stancu, povestesc oamenii, care-i numa el cu femeia. Are nevoie de sluji, grozav, că-i bocotan mare...

Hei, ce să fac, mă duc, dau de niște copii jucându-se pă uliță, ce să-ntâmplă?

- Mă, prunci, nu știți unde ședea badea Stancu?

- Ba, ia-aci dincolo în ogradă, un picuț...

Intru colo:

- Bună ziua, bătrâne!

- Zăua bună!

- N-ai nevoie de slugă?

- Ba da, cum să nu, de când am umblat și n-am aflat.

Ei, ce fac.

- Eu vreau să mă bag de slugă.

- D-apoi, cât vrei pă an?

- Păi nu, io mă bag cât oi putea sta aci, da' eu am o boală mare, eu trebuie ca-n fiecare zi să fug, să fug, am eu boala mé, asta-i boala mé, apoi iară vin și lucru. Circa două ceasuri, io trebuie să fug.

- Mă, nu-i poveste traba asta. Fuji cât poți.

Ce să-ntâmplă, mă duc la badea Stancu. Prindem boii la plug, merem la plug acolo în câmp. Hei, pă când îi la amiază, mă duc, zăc:

- Baci Stancu, eu trebuie să fug.

Fug, doamna Stanculeasa sta cu morariu în casă și chefuie.

Când mă vede fugind câtă casă:

- Uite-l că vine sluga noast! - o ză Stanculeasa.

- Păi ce să fac?

- Să te-ascunzi coala, su lână, su scară.

-Ce-o ză Stancu, ce, ce-i trebe? - du-te înapoi, ei, nu, o vinit un doctor veterinar și-o ză să opărim tăta lână, că de nu tăte oile mor.

Mă dau și-apuc o oală di apă clocotită cum doamna Stanculeasa vrea să moaie hainele, ș-o arunc tăta pă lână, să opărește tăt moraru', sare de-acolo, zic:

- Vezi, cum sare boala oăilor? și fuge, ivi, pă ușe!

**Strigături la găină din
Oncești**

88.

Socăcița:

Ei, hai și iară hai,
Frunză verde de sulfină,
Zi-mi ceteraș la găină
Ș-apoi lume, dorule.

*De la Ileana Drăguș, 75 ani,
Oncești, 2012*

89.

Ei, hai și iară hai,
Să mă duc la nănașă,
Ca să-i dau găina
Că să uită ca vulpea.
Ș-apoi lume, dorule.

*De la Ileana Drăguș, 75 ani,
Oncești, 2012*

Nănașu':

90.

Du-ți-o și ți-o pârjolé,
Și de floci ți-o curățé,
Poate așe mi-a mai plăcé.

*De la Ileana Drăguș, 75 ani,
Oncești, 2012*

91.

Ți-i bătrână săraca,
Numa' ciontu' și pielea.

*De la Ileana Drăguș, 75 ani,
Oncești, 2012*

Socăcița:

92.

Ei, hai și iară hai,
Scoate nănașu' punga,
De vrei să-ți dau găina.
Cu banii de pă găină,
Io mi-oi cumpăra mașină.
Ș-apoi lume dorule.

*De la Ileana Drăguș, 75 ani,
Oncești, 2012*

Mă duc și mă duc înapoi, nu-i spui la domnul Stancu nimic, ce să-i spui!, ce să bag bețe-n roate când îs băgate bugăt, mă duc, dăm să margă până seara. Pă ceielaltă zi merem înapoi, la plug. Pă la ora 11, io tre să plec.

- Domnul Stancu, zâc, să mă duc.

Gata, da când ajung, iară sai păstă gard, colo vede Stănculeasa iară vine techerghu cel de slugă...

- Unde să te bag?

- Unde să mă bagi? Unde, mă bag, io aicia ni une să bagă lemnele su cuptor.

Colo iera on covâltău, acolo su cuptor era pă timpurile alea, une intra lemnele, știi?

- Doamnă Stănculeasă, îi on bai, am tăiet cu domnu Stancu, două sute de pari de hiji, oi o vinit pădurariu și ne-o prins și domnu Stancu m-o mânat să-i ascund și vreau să-i bag în cuptor, acolo unde se bagă cenușa, să-i bag pă tăți.

M-apuc, frate și dă-i drumul cu două sute de pari, tăți acolo, tăț îl ajung pă morar, bine, i-o n-am avut ce face, am dat acolo cu tăți. Ce să-ntâmplă, mă duc înapoi, mi-am așăzat parii. Nu spui la Stancu nimic din ce s-o-ntâmplat. Ce să vezi, Stănculeasa zice:

- Amu nu-i mai rostu' nost' altu'. Zâce: Când îi mere la plug, apoi oi veni eu mâine, și-oi frije un pui, oi lua un ulcior de vin, și-oi veni acolo la dumneata, cumătre, că era cumătră cu morariu, acolo pă hotar. Păi, gata, cum să te cunosc?

- D-apoi cine are boi bălțați, numa morariu (de aceea nu erau boi bălțați, numa negri și albi). Morariu avé boi bălțați. Ce să-ntâmplă, io cam la amiază, zâc:

- Uită, bade, eu nu mai fug nicăieri, da' io am o boală, bou' ăsta crapă. Țăpă-ți brău' di pă lângă dumneta (avea un brău învârtit de patru ori pe lângă el, un brău de lână, alb), țăpă-ți brău' de pă lângă dumneta, să-l leg să nu crape, și-atuncea io nu mai fug pă nicări, da' de crapă bou', io am plecat, nu mai stau cu dumneta altu'. Mă apuc și leg bou' și mai dincoace și mai dincolo, cât a ajunge brău', odată-i bou pestriț, bălțat.

Vine Stănculeasa până-n capătu' hotarului și vede de-acolo, stă sub umbra unui nuc, să uită pă otară, vede acolo unde eram io cu badea Stancu un bou bălțat, de fapt boii erau roșii. Vine acolo cu un ulcior de vin, cu o găină friptă, cu vreo șase plăcinte, o șapte, nu mai țin eu minte câte-o fost, da' am mâncat și io două, mai mult n-am putut mânca, am mâncat și carne, am băut și vin, ie era copt'ilă de vreo 18 - 19 ani. Ei, zice Stancu:

- Măi, bine ne-o umblat astăzi!

- Bine!

Doamna Stănculeasa sta și să uita în lături, da' nu să uita la noi, numa' în lung pă hotară.

- Da', acolo cine ară mai sus?

- Da, zăce badea Stancu, cumătru, morariu.

- Hei, bată-l norocu', da nu l-ai chemat să-i dai și lui o plăcintă și-un pahar de ghin?

- Da' nu l-am chemat până aici să-i mai zdroghin pt'icioarele, l-om trimete pă copt'ilu' aista, i-a duce două plăcinte.

Lelea Stănculeasa să dă și pune patru. Învârtește patru plăcinte și mni le-ndoieste în două și mni le pune susuoară. Eu mărgân pân iarbă, slobod una aici, una mai încolo, până ajung la baci moraru'.

- Bună zăua, baci morar!

- Zăua bună, da' ce-i baiu'?

- O zăs badea Stancu că o aflat ce-ai făcut cu lelea Stănculeasa și te omoară, vine cu toporu', fugi că te omoară, să fugi, să părăsești hotaru'.

- Mă, să poate?

- Să poate.

- Hei, da' cum dracu'?

- Păi, ia așé.

Mă duc înapoi înapoi la badea Stancu.

-Mă, ce-o zăs moraru'?

- D-apoi o zăs că de plăcinte-i mulțămît, că plăcinte are destule, da' ca să faci bine să meri cu toporu' să-i ajuți să tomnască plugul că i s-o strâcat.

Ié badea Stancu toporu-ntr-o mână și o întinde cătră vârful dealului. Baci moraru' fuje. Vine înapoi și zăce: S-o dus. Pă când îi în vârful dealului, lelea Stănculeasă zăce:

- Oare ce culeje de pe-acolo?

Baci Stancu culegea câte-o plăcintă cum am fost împrăștiată io, zăc:

- Ie bolovani să te omoare că știi că ce-ai făcut cu baci morariu.

Întinde-o Stănculeasă la fugă.

Vine baci Stancu, zăce:

- Ce ai dumneata?

- Păi ce să am?

S-o dus lelea.

- Da' ce are?

- Păi ce să aibă?... o strâgat oamenii din sat că vi s-o aprins casa, dă-i după ié. Stănculeasa fuje, Stancu după ié, până când o ajuns aproape-n sat. Și-apoi m-am lăsat de tătă slugăria și-am vinit acasă și astăzi îs om, ia, aci ni.²

93.

Uiuiu, ce bine-mi pare,
C-am celuit nănaș mare
Că mi-o dat o sută
întreagă
Și găina o fo' beteagă.

*De la Ileana Drăguș, 75 ani,
Oncești, 2012*

Înainte de plecarea la biserică

94.

Ei, hai și iară hai,
Măi, mire tu, făt meu,
Ascultă ce-oi zăce eu.
Ș-apoi lume, dorule.

*De la Ileana Drăguș, 75 ani,
Oncești, 2012*

95.

Ei, hai și iară hai,
De când ai pus jurământ,
Le-ai pus tăte la pământ.
Ș-apoi lume, dorule.

*De la Ileana Drăguș, 75 ani,
Oncești, 2012*

² De la Dumitru Nechita, Preluca Veche, 1974;